

ДІЯЛЬНІСТЬ ГРОМАДСЬКОЇ РАДИ ПРИ ДЕРЖАВНІЙ ПОДАТКОВІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

ACTIVITIES OF THE PUBLIC COUNCIL AT THE STATE TAX SERVICE OF UKRAINE UNDER THE CONDITIONS OF THE MARITAL STATE

Головко К.В., д.ю.н., професор,
професор кафедри конституційного і адміністративного права,
Державний університет «Київський авіаційний інститут»

В статті проаналізовано правові засади діяльності Громадської ради при Державній податковій службі України, виокремлено та систематизовано основні акти законодавства, якими регламентовано функціонування цього консультативно-дорадчого органу.

Вказано, що з початком ведення в Україні воєнного стану Громадська рада при Державній податковій службі України зіштовхнулася з новими загрозами та викликами, що обумовило необхідність внесення змін до чинних актів законодавства.

Визначено, що на період дії воєнного стану на території України: а) призупинено формування нового складу громадських рад при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі держадміністрації (далі – громадська рада); б) продовжено строк повноважень громадських рад; в) Державній податковій службі України як органу виконавчої влади надано можливість встановлення обмежень членам громадської ради доступу до приміщень, в яких розміщений цей орган, а також щодо залучення до своєї роботи працівників центральних та місцевих органів виконавчої влади; г) Державній податковій службі України надано можливість прийняття рішення про тимчасове не оприлюднення в період воєнного стану на власному офіційному веб-сайті або оприлюднення не в повному обсязі інформації щодо діяльності громадської ради.

Проаналізовано зміст внесених змін щодо діяльності Громадської ради при Державній податковій службі України, вказано на їх тимчасово обмежувальний характер. Звернута увага на недопущення випадків зловживання Державною податковою службою України правами на прийняття рішення про обмеження діяльності Громадської ради при Державній податковій службі України під час дії воєнного стану в Україні, та врахуванні при застосуванні обмежень принципів врахування інтересів громадськості.

Ключові слова: засади, Державна податкова служба України, територіальні органи, центральний орган виконавчої влади, громадська рада, взаємодія.

The article analyzes the legal principles of the activity of the Public Council under the State Tax Service of Ukraine, identifies and systematizes the main acts of legislation that regulate the functioning of this consultative and advisory body.

It is indicated that with the beginning of martial law in Ukraine, the Public Council under the State Tax Service of Ukraine faced new threats and challenges, which made it necessary to make changes to the current legislation.

It was determined that during the period of martial law on the territory of Ukraine: a) the formation of a new composition of public councils under the ministry, another central body of executive power, the Council of Ministers of the Autonomous Republic of Crimea, regional, Kyiv and Sevastopol city, district, district in mm. State administrations in Kyiv and Sevastopol (hereinafter referred to as the public council); b) the term of office of public councils has been extended; c) The State Tax Service of Ukraine, as an executive authority, has been given the opportunity to set restrictions on the members of the public council's access to the premises in which this authority is located, as well as on the involvement of employees of central and local executive authorities in their work; d) The State Tax Service of Ukraine has been given the opportunity to make a decision on the temporary non-disclosure during the martial law period on its official website or the disclosure of incomplete information on the activities of the public council.

The content of the introduced changes regarding the activity of the Public Council under the State Tax Service of Ukraine was analyzed, and their temporarily restrictive nature was pointed out. Attention is drawn to the prevention of cases of abuse by the State Tax Service of Ukraine of the right to make a decision to limit the activities of the Public Council under the State Tax Service of Ukraine during the period of martial law in Ukraine, and to take into account the principles of taking into account the interests of the public when applying restrictions.

Key words: principles, State Tax Service of Ukraine, territorial bodies, central body of executive power, public council, interaction.

Постановка проблеми. Впровадження в Україні воєнного стану вплинуло на усі сфери життєдіяльності. В нових умовах роль Державної податкової служби України посилилась, оскільки постала потреба у додатковому вишукуванню бюджетних надходжень, створенні належних умов для бізнесу, збільшилась категорія соціально незахищених осіб. За таких умов важливого значення набула взаємодія Державної податкової служби України з громадськістю, пошук нових форм співпраці, об'єднання спільних зусиль, покликаних стабілізувати економіку.

З введенням в Україні воєнного стану було внесені зміни в діяльність громадських ради при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі держадміністрації, більшість з яких мають тимчасово обмежувальний характер.

З огляду на зазначене, важливого та актуального значення набули дослідження змін, які відбулись в законодавстві діяльності Громадської ради при Державній податковій службі України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремим аспектам дослідження функціонування громадських рад при різних органах виконавчої влади України, визначення їх ролі, засад функціонування присвячені роботи таких науковців як: Т. Андрійчук, А.В. Береза, Н.І. Білак, М.Ю. Віхляєв, М. Лациба, К.С. Павлюк, Г.Л. Попова, С.І. Рудовська, О. Самбук, М.В. Сіцінська, Л.Г. Уртаєва, та ін [1]. Водночас ці дослідження в більшості здійснювались ще до ведення в Україні воєнного стану та стосувались діяльності громадських рад при окремих державних органах виконавчої влади (зокрема, Міністерстві юстиції, в сфері безпеки та оборони) або центрального органу виконавчої влади, як узагальної правової категорії, що в свою чергу зумовлює потребу у проведенні нових наукових розвідок у цьому напрямку.

Виклад основного матеріалу. Одним із засобів досягнення цілей інтеграції України до ЄС і демократичної трансформації України є посилення ролі громадянського суспільства в системі відносин Україна – ЄС, зокрема, через участь у реалізації нової угоди. Адже загально визнаним є той факт, що справжній демократичний устрій та забезпечення добробуту суспільства не є можливими

без наявності розвиненого громадянського суспільства. Останнє виконує подвійну функцію: забезпечує підзвітність влади громадянам і надає різноманітні соціальні послуги [11, с.4].

Загальні положення та засади діяльності громадських рад в Україні врегульовано: Конституцією України [2], Законом України «Про громадські об'єднання» [4], Постановою Кабінету Міністрів України «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 03 листопада 2010 р. № 996 [5], Планом заходів до 2024 року щодо реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки, затвердженим Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.05.2023 р. № 160 [6], Порядком сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 05 листопада 2008 р. № 976 [8] та ін.

Спеціальними нормативно-правовими актами, якими регламентовано засади діяльності Громадської ради при Державній податковій службі України ДПС України слугують: Положення про Державну податкову службу України, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. [7]; Наказ ДПС України «Про організацію співпраці з інститутами громадянського суспільства та бізнес-асоціаціями» від 23.08.2023 р. № 687 [9], Положення про Громадську раду при Державній податковій службі України ДПС України, погоджене головою ДПС України від 12 грудня 2011 р. [10].

Відповідно до наказу ДПС України від 12 грудня 2011 р. затверджено Положення про Громадську раду при Державній податковій службі України, згідно якого Громадську раду при ДПС України визначено як постійно діючий колегіальний виборний консультативно-дорадчий орган, який утворюється при ДПС України.

Метою функціонування Громадської ради при ДПС України визначено: а) забезпечення участі громадян в управлінні державними справами; б) здійснення громадського контролю за діяльністю ДПС України; в) налагодження ефективної взаємодії ДПС України з громадськістю; г) врахування громадської думки під час формування та реалізації державної політики. Строк повноважень складу Громадської ради визначено в 2 роки [10].

З початком ведення в Україні воєнного стану Громадська рада при Державній податковій службі України зіштовхнулася з новими загрозами та викликами, що обумовило необхідність внесення змін до чинних актів законодавства. З огляду на це, 16 серпня 2022 р. Постановою Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996» № 909 [3] внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996, згідно яких в період воєнного стану на території України призупинено формування нового складу громадських рад при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі держадміністрації. Формування нового складу громадських рад при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі держадміністрації розпочинається утворенням ініціативних груп після закінчення шести місяців з дня припинення чи скасування воєнного стану на території України.

Також внесеними змінами продовжено строк повноважень громадських рад при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі держадміністрації на період дії воєнного стану на території України до затвердження органом виконавчої влади нового складу громадської ради.

Разом з цим, на період дії воєнного стану на території України членам громадської ради за рішенням органу виконавчої влади може обмежуватися доступ до приміщень, в яких розміщений орган виконавчої влади, можливість залучення до своєї роботи працівників центральних та місцевих органів виконавчої влади.

Окрім цього, очевидно що з безпекових питань, законодавцем вказано, що орган виконавчої влади може приймати рішення про тимчасове не оприлюднення в період воєнного стану на власному офіційному веб-сайті або оприлюднення не в повному обсязі інформації щодо діяльності громадської ради (з подальшим оприлюдненням протягом 6 місяців з дня припинення чи скасування воєнного стану).

Отже, на час воєнного стану новий склад Громадської ради при ДПС України не формується, а продовжується дія повноважень попереднього, навіть якщо повноваження вже згідно визначених законодавством строків вже сплинули.

Також ДПС України можуть встановлюватись для членів Громадської ради на час дії воєнного стану обмеження, зокрема щодо: надання доступу до приміщення; можливостей залучення до своєї роботи працівників ДПС України та її територіальних органів; не оприлюднення на офіційному веб-сайті ДПС України або оприлюднення не в повному обсязі інформації щодо діяльності громадської ради.

Водночас слід звернути увагу на недопущення випадків зловживання ДПС України правами на прийняття рішення про обмеження діяльності Громадської ради при Державній податковій службі України під час дії воєнного стану в Україні. Вважаємо, що введення обмежувальних заходів відносно членів Громадської ради при ДПС України мають мати виключний характер, їх доцільність повинна бути достатньо обґрунтованою та доречною. Слід такою дотримуватись принципу врахування інтересів громадськості.

Висновки. В статті проаналізовано правові засади діяльності Громадської ради при Державній податковій службі України, виокремлено та систематизовано основні акти законодавства, якими регламентовано функціонування цього консультативно-дорадчого органу.

Вказано, що з початком ведення в Україні воєнного стану Громадська рада при Державній податковій службі України зіштовхнулася з новими загрозами та викликами, що обумовило необхідність внесення змін до чинних актів законодавства.

Визначено, що на період дії воєнного стану на території України: а) призупинено формування нового складу громадських рад при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі держадміністрації (далі – громадська рада); б) продовжено строк повноважень громадських рад; в) Державній податковій службі України як органу виконавчої влади надано можливість встановлення обмежень членам громадської ради доступу до приміщень, в яких розміщений цей орган, а також щодо залучення до своєї роботи працівників центральних та місцевих органів виконавчої влади; г) Державній податковій службі України надано можливість прийняття рішення про тимчасове не оприлюднення в період воєнного стану на власному офіційному веб-сайті або оприлюднення не в повному обсязі інформації щодо діяльності громадської ради.

Проаналізовано зміст внесених змін щодо діяльності Громадської ради при Державній податковій службі України, вказано на їх тимчасове обмежувальний характер. Звернута увага на недопущення випадків зловживання Державною податковою службою України правами на прийняття рішення про обмеження діяльності Громадської ради при Державній податковій службі України під час дії воєнного стану в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Віхляєв М.Ю. Громадські ради при органах виконавчої влади України та роль громадських об'єднань у їх діяльності. *Науковий вісник національної академії внутрішніх справ*. 2013 р. № 2. с. 36-43. URL: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/Nvknvvs_2013_2_8.pdf.
2. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
3. Про внесення зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996: постанова Кабінету Міністрів України від 16.08.2022 р. № 909. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/909-2022-п#n10>.
4. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>.
5. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: постанова Кабінету Міністрів України від 03.10.2010 р. № 996. URL: <https://tax.gov.ua/dlya-gromadskosti/dpa-i-gromadskist/normativno-pravova-baza-u-sferi/normativno-pravova-baza/63744.html>.
6. Про затвердження плану заходів до 2024 року щодо реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.05.2023 р. № 160. URL: <https://tax.gov.ua/dlya-gromadskosti/dpa-i-gromadskist/normativno-pravova-baza-u-sferi/normativno-pravova-baza/78449.html>.
7. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України: постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-п#Text>.
8. Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади: постанова Кабінету Міністрів України від 05.10.2008 № 976. URL: <https://tax.gov.ua/dlya-gromadskosti/dpa-i-gromadskist/normativno-pravova-baza-u-sferi/normativno-pravova-baza/63809.html>.
9. Про організацію співпраці з інститутами громадянського суспільства та бізнес-асоціаціями: наказ Державної податкової служби України від 23.08.2023 р. № 687. URL: <https://tax.gov.ua/dlya-gromadskosti/dpa-i-gromadskist/komunikatsiyi-podatkovy-platforni/normativno-pravovi-akti/78383.html>.
10. Про Положення про Громадську раду при Державній податковій службі України: наказ Державної податкової служби України від 12.12.2011 р. URL: <https://tax.gov.ua/dlya-gromadskosti/gromadska-rada/arhiv/arhivni-materiali/gromadska-kolegiya/polojennya-pro-gromadsku-k/>.
11. Солоненко І., Хорольський Р., Шаповалова Н., Лаціба М. Громадянське суспільство в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС. *Громадська рада при Українській частині комітету з питань співробітництва між Україною та ЄС*. 2008 р. 21 с. URL: https://eustudy.at.ua/Civil_society.pdf.